

Petro Fomino Vilniaus spalvotai

Autorius Balandininkas

2006m kovo 17d. grupelė— Vilniaus spalvotai mą—gą—jį sveivavosi pas Petrą... Fominą... ir aptarė— šveisimo kryptis.

Šis ¼mogus šiai baland¼i¼ veislei pašvent¼s vis¼... savo gyvenim¼....

{gallery}lt_balandininkai/petrasfominas_balandziai{/gallery}

Vilniaus spalvotai P.Fominas
SPALVOTAŠONIAI

VILNIAUS

Tai-jauniausia lietuvišk¼ aukštaskraid¼i¼ karveli¼ veisl¼—, kurios ištakos slypi šio am¼iaus prad¼ioje. Deja,rašyтини¼ duomen¼ apie jos kilm¼™ n¼—ra,tod¼—l da¼niausiai tenka pasikliauti patyrusi¼ baland¼ prisiminimais,iškuri¼ paaišk¼—ja,kad Vilniaus spalvotai¼ pirmta-kais buvo margi aukštaskraid¼i¼,pla¼iai paplit¼™ Vilniuje bei jo apylink¼—se priešpirm¼... pasaulin¼—kar¼....Jie buvo gauti kry¼minant kelias tuo metu populiarias aukštaskraid¼i¼ baland¼i¼ veisles. Fiziologin¼—mis savyb¼—mis jie panaš¼«s ¼ Vilniaus “naktinius“; ta¼iau tur¼—jo esmin¼—tr¼«kum¼...-buvo neišvaizd¼«s. Tai privert¼— Vilniaus baland¼i¼ myl¼—tojus toliau tobulinti ši¼... veisl¼™. Tod¼—l “mišr¼«nai“; do mieste palyginus neilgai-tik iki tre¼iojo dešimtme¼io. Palaipsniui juos keit¼— paukš¼iai, turintys spalvotus sparn¼ skydelius, tiesa, j¼ kr¼tin¼—s ir kaklai dar buvo margi, ta¼iau genuose jau ¼sitvirtino pirmieji piešinio kont¼rai. Ar tai buvo vien tik dirbtin¼—s atrankos rezultatas?Tikriausiai-ne,nes tyrin¼—jant dabartinius spalvotai¼nius, aiškiai jau¼iama rusišk¼j¼ veisli¼ ¼-taka .Manoma, kad Vilniaus paukš¼iai gal¼—jo b¼«ti kry¼minant su senoviniais Rusijos spalvotai¼iais,o v¼—liau su Ukrainos spalvotai¼ veisl¼—mis. Toks kry¼minimas nebuvo pla¼iai taikomas, kadangi mi-n¼—tas veisles tuo metu labai vertino Rusijoje, tod¼—l ¼sityti toki¼ ba-land¼i¼ buvo beveik ne¼manoma.

Nuo ketvirtojo dešimtme¼io veisl¼—s raida susekama nesunkiai, kadan-gi dar yra balandinink¼, galin¼i¼ išsamiai papasakoti apie š¼-laiko-tarp¼. Tuo metu spalvotai¼ augino beveik visi miesto balandininkai, tobulindami veisl¼™ tik atrankos metodu bei nuolat treniruodami.Baland¼iai buvo vis¼«s, tod¼—l j¼ kasmet daug¼—jo.

Jau šeštajame dešimtmeþyje veisl¼— klest¼—jo. Vilniaus padang¼—je skraid¼— ¼vairi¼ spalv¼ ir atspalvi¼ baland¼iai, turintys grie¼t¼... piešin¼ ir savit¼... eksterjer¼.... Apie nepailstam¼... spalvotai¼onio prisirišim¼... prie gimtosios balandin¼—s ¼inojo visi, tod¼—l šios retos savyb¼—s nieko jau nestebino.

Veisl¼—s likimas nek¼—l¼— niekam nerimo ir ji toliau tobul¼—jo iki septintojo dešimtme¼io, kol neprasi¼—jo audring urbanizacijos proce-sas, neigiamai atsiliep¼™s balandininkyst¼—s vystymuisi visoje Lietu-voje.lškarto suma¼¼—jo balandini¼ skai¼ius. Daugeliui balandinink¼ ¼-kurtuvi¼ d¼iaugsm¼... slopino praradimo kart¼—lis, nes reik¼—jo skirtis su mylimais paukš¼iais, kurie da¼niausiai patekdavo ¼ nepatyrusias rankas.Naujieji šeimininkai deramai nevertino Vilniaus veisli¼,tod¼—l po dešimtme¼io mieste beveik visiškai išnyko “naktiniai“;o spalvotai¼ prarado savo populiarum¼....

Spalvotai¼, galin¼i¼ atitikti grie¼tus reikalavimus jau ne-bebuvo, tod¼—l vilnie¼iai brangino kiekvien¼... baland¼ geriausi¼j¼ beveik netreniruodavo.Ta¼iau, tai buvo laikinas reiškinys.Dabar [1986 m.] spalvotai¼ ¼ymiai padaug¼—jo ir veisl¼— v¼—l atgauna buvusias savybes. Vilniuje j¼ yra apie t¼«kstant¼, dar tiek auginama kituose Lietuvos miestuose.Ypa¼ pla¼iai spalvotai¼ paplit¼™ Kaune,Šiauliuose,Pa-nev¼—¼yje ir Lenkijoje. M¼ baland¼i¼ ¼avi savo gerb¼—jus aukštu ir nepailstamu skryd¼iu bei gra¼ia išvaizda.Deja,daugelyje Lietu¼ miest¼ jie vadinami Nikolajjevo aukštaskraid¼iais.Tai parodaksalu,nes šios veisl¼—s neturi nieko bendro, išskyrus plunksn¼ piešin¼. Europoje yra viršdešimt veisli¼,turin¼i¼ analogišk¼... piešin¼. Panaši¼ baland¼i¼ yra net Pranc¼zijoje ir Ispanijoje .Ta¼iau visi Jie skiriasi fiziologiniais ir morfologiniais po¼ymiais.

Vilniaus spalvotai¼ veisl¼— dar jauna,tod¼—l da¼nokai prieaugis neatitinka veislei keliam¼ reikalavim¼. Ši aplinkyb¼— ver¼ia Vil-niaus balandininkus taikyti labai grie¼t¼... atrank¼....Ta¼iau kituose Lietuvos miestuose ve kartais traktuojama savaip.Vilnie¼iai jau seniai paruoš¼— veisl¼—s standart¼...o platesniam Lietuvos baland¼i¼ ratui pateikiami charakteringiausi veisl¼—s po¼ymiai:

- spalvota; oniai yra bene geriausi Lietuvos skrajai,
 - nuo stogo kyla lengvai (pakanka rankos mostelėjimo)
 - po skrydžio labai greitai atsigauna, pailsėjimą penkiolika minučių gali vėl skraidyti kelias valandas,
 - vienodai gerai skraido visais metų laikais,
 - prisirišę prie savo balandinės,
 - puikiai orientuojasi vietovėje,

Spalvota; oniai skrenda ratais, energingai mojudami sparnais. Dažniausiai pakyla labai aukštai, kartais nuskrenda nuo balandinės net kelis kilometrus. Skrydžio trukmė—nuo valandos iki šešių.

Bendras vaizdas: vidutinio didumo, tvirtos konstitucijos, išsididžio laikysenos, gyvo temperamento. Pagrindinis sparnų skydelių spalva—juoda, geltona, raudona, rečiau—pilka.

Plunksnos—kietokos, tankios. Ant krūtinės ir kaklo—baltos, švilga. Spalvinės plunksnos ant sparnų ir kaktos blizga intensyviau. Pėtinys—balandis baltas, išskyrus sparnų skydelius, ovaliną dėmelį ant kaktos. Spalvinės plunksnos gubai po sparnais ir dengti dubenį. Pirmos deimtys mosuojamųjų plunksnų—baltos. Kojos—neaukos, tos, plikos, rausvos; nagai—balti. Snapas—storokas, 21–23 mm, viršutinė snapo dalis ušlenkta šiemyn ir turi sparnų atspalvą, apatinė—balta. Akys—geltonos, akių vyzdys—juodas, vidutinio dydžio. Akių apvadai—blyškūs, melsvi ar gelsvi.

Kaklas—neilgas, storas. Krūtinė—plati, gili. Sparnai—ilgi, nuleisti šiemyn uodegos ir prispausti prie korpuso. Uodega—plati, susidedanti iš 14–18 vairuojamųjų plunksnų, plati—janti, nešymiai pakelta iki 40 laipsnių kampu.

Petras Fominas 1986.10.31.